

CLÉRISSEAU, Charles-Louis, franc. slikar, crtač i graditelj (Pariz, 1722 – 20. I. 1820). S brit. arhitektom R. Adamom doputovao 1757. u Split, gdje je izradio velik broj crteža reproduciranih 1764. u bakropisima Adamove monografije *Ruins of the Palace of the Emperor Diocletian at Spalatro*. U sanktpetersburškoj Ermitaži čuvaju se njegovi crteži Narodnog trga u Trogiru i katedrale u Šibeniku.

LIT.: T. McCormick, Charles-Louis Clérissseau and the Roman Revival, Princeton 1971. T. Mar.

CLOVIO, Giulio (Giorgio) CROATA → KLOVIĆ, JULIJE

COLLENTUM → MURTER

COLNAGO, Antun, arheolog (Obrovac, 27. VI. 1862 – Split, 6. X. 1936). Obavljao arheol. istraživanja u S Dalmaciji (obrovačka tvrđava, Starigrad, Karin, Cvijina Gradina, Medvida, Kruševo, Krupa). Ubicirao rim. naselja *Clambetae* (Cvijina Gradina) i *Argyruntum* (Starigrad pod Velebitom). Osnovao je u Obrovcu arheol. zbirku s predmetima iz okolice, posebice iz nekropole kod Starigrada.

BIBL.: *Archäologische Untersuchungen in Norddalmatien*, Jahreshefte ÖAI, 1905 (s J. Keilom), 1909 (s M. Abramčevićem), 1913 (s J. Keilom); *Sredovječne kule i gradine oko Novigrada i Karina*, SHP, 1928. N. Ci.

COLOMBO (Kolombo), Franjo, slikar (Rijeka, 23. XI. 1819 – 11. III. 1843). Završio Akademiju u Veneciji 1842. i dobio trogodišnju stipendiju za nastavak studija u Rimu ali se zbog bolesti vratio u Rijeku i mlad umro. Slikao crkvene slike, krajolike i portrete Riječana u duhu klasicizma i romantizma. Očuvan je jedan autoportret (Zagreb, privatno vlasništvo), portreti guvernera Almasija i Majlátha (Rijeka, Pomorski i povijesni muzej) i oltarna slika *Sv. Franjo prima znakove Kristove ljubavi* (župna crkva u Colfrancu u kraj Oderza, Italija).

LIT.: B. Vižintin, Slikarstvo Rijeke u XIX. stoljeću, Jadranski zbornik, 1957, 2, str. 371–373. — Slikarstvo XIX. st. u Hrvatskoj (katalog), Zagreb 1961, str. 50, 189. — B. Vižintin, Umjetnička Rijeka XIX. stoljeća: slikarstvo – kiparstvo, Rijeka 1993. D. Ki.

COLONNA, Josip (Beppe), slikar i arhitekt (Dubrovnik, 9. V. 1911). Školovao se u Firenci, Carrari i Veneciji. U međuvremenu (1935–40) polazi tečajeve slikanja kod K. Strajnića u Dubrovniku. Poslije II. svj. r. živi u Veneciji potom u Napulju. U svojem ranijem razdoblju slika aktove, krajolike i mrtve prirode. U ciklusu *Razdiranja (Lacerazioni)* potaknut je sukobima i nasiljem suvremene civilizacije. Približava se akcionom slikarstvu (*Tragovi u svemiru*, 1956; *Jedan dan svjetlosti*, 1958). Samostalno češće izlagao u Trstu, Veneciji, Padovi, te u Dubrovniku (1961, 1980).

LIT.: C. Munari, Josip Colonna (katalog), Dubrovnik 1980. — G. Gamulin, Hrvatsko slikarstvo XX. stoljeća, II, Zagreb 1988. K. Ma.

CONCINA, Giacomo, arheolog i putopisac (S. Daniele di Friuli, oko 1775–?). Od 1803. viši upravni činovnik u Zadru. Izdao putopis u formi pisma, *Viaggio nella littorale* (Udine 1804), od kojega su izašla 4 izdanja (2 na francuskom). Proučavao je rim. naselja, komunikacije i natpise, slike renesansnih majstora te stare rukopise. Opisao je gradove i sela uz obalu od Zadra do Neretve i neka mjesta u unutrašnjosti Dalmacije.

LIT.: M. Despot, Strani putnici u Zadru u XIX. stoljeću, u zborniku: Zadar, Zagreb 1964, str. 731–732. R.

CONRAD VON HÖTZENDORF → HÖTZENDORF

CONTIERO, Jacopo, tal. kipar u XVII/XVIII. st. U Padovi se spominje između 1689. i 1709. a u Ljubljani 1720. i 1721. Radio je u radionici L. Misleja. Pripada zreom venec. baroku. Osim oltara u crkvi Sv. Jakoba u Ljubljani autor je četiriju kipova na gl. oltaru crkve Uznesenja Bl. Dj. Marije u Rijeci (oko 1725) i pet kamenih kipova na gl. oltaru župne crkve u Mošćenicama u Istri.

LIT.: Horvat – Matejčić – Prijatelj, Barok. L. D.

CORBO (Korvo), mlet. obitelj graditelja i kipara u Dubrovniku (XIV. st.). Središnja ličnost je majstor Nikola (Venecija, ? – Dubrovnik, 1338), koji se spominje pri gradnji stare dubrovačke katedrale (1318–28). Nadzirao i ocjenjivao klesarske i zidarske radove domaćih majstora, dajući im upute prilikom gradnje dominikanske crkve u Dubrovniku i crkve na Koločepu. Oko 1333. obnaša dužnost općinskog protomagistra. Njegov sin *Ivanče* radi na stolnoj crkvi i ima radionicu s učenicima, a 1349. obaveza se da će izraditi sarkofag Andriji Budačiću s figuralnim i dekorativnim motivima.

LIT.: C. Fisković, Prvi poznati dubrovački graditelji, Dubrovnik 1955. — Isti, Dodiri mletačkih i dalmatinskih kipara i graditelja do XV. st., Rad JAZU, 1971, 360, str. 8, 11. I. Fis.

CORINIUM → KARIN

CORNACUM → SOTIN

CORONELLI, Vincenzo Maria, geograf i kozmograf (Ravenna, 16. VIII. 1650 – Venecija, 9. XII. 1718). Doktorirao u Rimu; pripadao franjevačkom redu. Autor znanstvenih radova, geografskih karata i globusa. Značajan je njegov atlas (portulan) *Mari, golfi, isole, spiagge, porti, città, fortezze ed altri luoghi dell' Istria, Quarner, Dalmazia, Albania, Epiro e Livadia* (Venecija 1688 ?) s crtežima dalm. gradova i utvrda.

LIT.: E. Armao, Vincenzo Coronelli, Firenze 1944. — A. Pandžić, Pet stoljeća zemljopisnih karata Hrvatske (katalog), Zagreb 1988. — Granice Hrvatske na zemljovidima (katalog), Zagreb 1993. D. Ki.

CORRADINI, Antonio, tal. kipar (Este, kraj XVII. st. – Napulj, 1752). Djelovao u Veneciji, Beču, Pragu i Napulju. Za glavni oltar crkve Sv. Donata u Zadru izradio oko 1713. mramorni kip Sv. Anastazije i potpisao se na podnožju (Stalna izložba crkvene umjetnosti u Zadru).

LIT.: A. Riccoboni, Sculture inedite di Antonio Corradini, Arte Veneta, 1952, 6, str. 158–160. — Sjaj zadrarskih riznica (katalog), Zagreb 1990.

CORRER, Giacomo (Jakov), tal. graditelj (Trani, Apulija, prva pol. XV. st.). Spominje se kao protomagistar i nadzornik gradnje katedrale u Korčuli 1441–48. U Korčuli je zidao i neke cisterne a 1446. nadzire rad P. Markovića pri obnovi crkve Sv. Vida u Žrnovu (otok Korčula). Cisterne gradi i u Šibeniku 1441–42. i 1446. uz pomoć Marka Petrova iz Apulije i Jurja Mihajlova iz Zadra. Nije točno utvrđen njegov udio u koncepciji arhitekture i dekoracije korčulanske katedrale.

LIT.: Lj. Karaman, Umjetnost u Dalmaciji XV i XVI vijeka, Zagreb 1933, str. 28, 132. — C. Fisković, Korčulanska katedrala, Zagreb 1939, str. 21–23, 71. — Isti, Neobjavljeni radovi Bonina Milanca u Splitu, Zbornik za likovne umjetnosti (Novi Sad), 1967, str. 189. R.

COTA, Frane, kipar i arhitekt (Knin, 29. IX. 1898 – Zagreb, 19. I. 1951). Završio je Akademiju u Beču (1924) i studij arhitekture na Tehničkom fakultetu u Zagrebu (1929). Bio je profesor na Višoj pedagoškoj školi i na Tehničkom fakultetu u Zagrebu. U svojim kiparskim radovima u početku je pod utjecajem bečke secesije i I. Meštrovića, poslije se osamostaljuje i priklanja realizmu. Modelirao je portrete (*Portret žene*, *Autoportret*, *Đuro Deželić*), aktove (*Torzo*, *Poslije kupanja*), reljefe, medalje i plakete (*Kralj Tomislav*, 1925; *Adolf Košak*, 1932). Izlagao je u Proletnom salonu (1922–28), s Grupom zagrebačkih umjetnika (1934–36) i na izložbi »Pola vijeka hrvatske umjetnosti« u Zagrebu (1938), skupno u Beogradu,

F. COTA, Žena pri čitanju

F. COTA, vila u Vončininoj ulici u Zagrebu

Splitu, Pragu, Beču, Parizu i Londonu. Sudjelovao je na javnim kiparskim i arhit. natječajima. U arhitekturi je zastupao funkcionalistička shvaćanja. Projektirao je javne i obiteljske zgrade u Zagrebu; najpoznatije su mu vila u Vončininoj ulici i vila Botteri u Tuškancu (projektirana prema idejnom rješenju J. Petraka). Skladnim ritmom masa u prostoru ističe se vila Marangunić u Splitu. Bivio se grafičkim oblikovanjem i izradom skica za novac.

LIT.: V. Zlamalik, Osamdeset godina hrvatskog medaljerstva, u katalogu: I memorijal Ive Kerdića, Osijek – Zagreb 1980. — Ž. Čorak, Drago Ibler i hrvatska arhitektura između dva rata, Zagreb 1981. — T. Premrl, Hrvatska moderna arhitektura između dva rata, Zagreb 1990.

CRAGNOLINI, Antun, graditelj (Gemoni, Italija, oko 1810 — Celovec, Austrija, 1837). Polazio Akademiju u Veneciji, a u Ljubljani 1832. položio majstorski ispit za zidara i graditelja i započeo graditeljsku djelatnost. U Zagrebu je 1833. nadograđivao drugi kat na gradskoj (bivšoj Oršićevoj) jednokatnici i gradio kazališnu zgradu po narudžbi trgovca K. Stankovića (obje 1897. spojene za gradsku vijećnicu, Čirilometodska ul. 5). Pročelje kazališta, poznato po staroj fotografiji imalo je klasicističko-bidermajerska obilježja. Kazališna zgrada koja je osim pozornice i prostranoga gledališta (parket i tri kata loža) uključivala i plesnu dvoranu s galerijom (danas vijećnica) bila je istaknuta funkcionalna arhit. cjelina u tadašnjem Zagrebu.

LIT.: L. Dobronić, Bartol Felbinger i zagrebački graditelji njegova doba, Zagreb 1971. L. D.

CRES, palača Petris

CRES, grad i luka na istoimenom otoku; ant. *Crepsa* (*Crexa*). Po vrhovima u creskoj okolici ima prapov. gradina, a ona na brdu Sv. Bartolomej bila je naseljena i u rimsko doba. Na lok. *Lovreški* je starokršć. crkva (VI. st.), koja je služila kultu sve do u novi vijek. Na užem gradskom području zabilježeni su nalazi iz ranoga sr. vijeka (stupovi s kapitelima iz VII – VIII. st.). — Izgrađena površina današnjega Cresa širi se u obliku potkove oko luke, u dnu duboko uvučene i od otvorenoga mora zaštićene uvala. C. je taj razvoj dosegao u XV. st., u doba svojega najvećeg prosperiteta, kad je propadanjem Osora preuzeo funkciju ekonomskog i upravnog središta na cresko-lošinjskom arhipelagu. Međutim, njegova prvotna jezgra nalazi se u I dijelu grada, između luke i predjela zvanog *Zagrad*. Taj užji areal bio je u sr. vijeku opasan zidom, tako da su S i Z četvrti (*Drivenik* i *Varožina*) bile sve do XVI. st. predgrađa. Gradska vrata pod kulom za uru u luci, obnovljena u XVI. st., pripadaju sustavu toga staroga gradskog zida; također je na liniji zida (na I obali luke) izgrađen povezani niz današnjih kućnih pročelja. U XVI. st. mlet. uprava projektira i izvodi (1509 – 1610) nove gradske zidine i sustav ugaonih utvrda, kojim cijelo dotad izgrađeno područje s predgrađima i lukom uklapa u veliki četverokutni tlocrt. U XIX/XX. st. te se zidine ruše; od njih se očuvala samo jedna cilindrična kula na sjeverozap. uglu, dijelovi zida i dvojica gradska vrata u stilu visoke renesanse, koja se otvaraju u predio *Zazid*. Urbanistički raspored Cresa karakterizira splet ulica; one se proširuju i tvore manje trgove, te se bočno granaju u dvorišta (tzv. dvori), koja služe kao javni komunikacijski prostori okolnim kućama. U gusto izgrađenom starom gradskom području kuće su jednokatne i dvokatne. Gdje su gornji katovi sagrađeni iznad javnih prolaza. U kućama pučanâ zemljoradnikâ u prizemlju je konoba, a u kućama obrtnikâ prizemlje služi za dućan ili radionicu, i tu su vrata i prozor spojeni u jedan otvor. Redovito se stanuje na katu. Društvenu diferencijaciju prati od druge pol. XV. st. i u XVI. st. pojava patricijske palače, građene od tesana kamena, s plastičnim uresom portala i prozorskih okvira u stilu mlet. gotike i rane renesanse (palača *Petris* s biforama na zap. pročelju, palače *Rodinis* i *Moise*).

Najstarija gradska crkva, *Sveti Sidar* (Izidor), po tradiciji prvotna župna crkva, ima romaničku polukružnu apsidu urešenu izvana motivom visećih lukova i pročelje pregrađeno u gotičkom stilu. Trobrodna župna crkva *Sv. Marije* sagrađena je u XV. st. Plastična dekoracija njezinih polukružnih arkada u brodovima (lukovi, kapiteli) i njezina pročelja (prozorska ruža, portal, plastika) renesansnih je oblika, ali se u kompoziciji portala još osjeća gotička tektonika. Zvonik na trgu pred crkvom potječe iz XVI. st. U manjim crkvama u gradu i okolici, koje su gradile bratovštine, ističu se dva osnovna arhit. tipa, koji su karakteristični za sakralnu arhitekturu cijeloga otoka. Jedan je romanički s polukružno izbočenom apsidom i ravnim stropom u brodu (*Sv. Gajetan*, *Sv. Jelena*), a drugi je gotički, s kvadratičnom oltarnom nišom, koja je — kao i brod — nadsvođena šiljastim svodom (*Sv. Marija Magdalena* iz 1402).

U luci su podignuti objekti javne namjene: knežev dvor s vijećnicom i uredima, gradska loža, arsenal i fontik za žito. Izvan gradskih zidina nalaze se samostani *Sv. Franje* (franjevci konventualci) i *Sv. Petra* (benediktinke). *Sv. Franjo* je tip crkve prosjačkih redova (XIV. st.), jednobrodna nenadsvođena prostora s velikim kvadratičnim korom, nadsvođenim križnim svodom. Samostanski traktovi *Sv. Franje* izgrađeni su oko dva klaustra. U manjem od njih je arkada s kapitelima iz XV. st. Najznačajniji umj. inventar grada nastao je ili je importiran u XV. st. Iz toga je vremena kamena plastika, vezana uz arhitekturu (grupa *Navještenje* na pročelju župne crkve i reljef *Bl. Dj. Marije* u luneti njezina portala, patricijski grbovi na pročeljima kuća, reljef s likom *Sv. Izidora* na fontiku) i drvena plastika na creskim crkvama (*Pietà* u župnoj crkvi, dijelovi plastičnog triptiha u crkvi *Sv. Sidra* i sjedeći svečev lik na gl. oltaru, *Bl. Dj. Marija s djetetom* u crkvi na škveru itd.), te rezbarene korske klupe u franjevačkoj crkvi. Iz XV. st. je i najznatnije slikarsko djelo u gradu: tempera na drvu *Alvisea Vivarinija* sa središnjim likom *Sv. Sebastijana*. Iz toga su stoljeća i kodeksi s polikromiranim inicijalima u posjedu župne crkve, franjevaca i benediktinki. Kasnija stoljeća (XVII. i XVIII.) unijela su u creske crkve oltarne slike na platnu iz manjih radionica, a u poč. XIX. st. sagrađene su kraj grada kapele Križnog puta s drvenim reljefima postaja, djela dramske izražajnosti pučkog majstora. — Umj. i kulturno-pov. spomenici sabrani su u nekoliko zbirki: u muzeju (prapovijest i ant. arheologija, pleterna skulptura, ikone, drvena plastika XV. st., numizmatika), u lapidariju (rim. natpisi iz S dijela otoka, srednjovj. epigrafika), u župnom uredu (slike XV – XVIII. st.) u franje-